

Brüssel, 25. november 2022
(OR. en)

15149/22

LIMITE

TELECOM 488
DIGIT 221
CYBER 383
COMPET 940
RECH 622
PI 164
MI 861
EDUC 403
JAI 1534
ENFOPOL 587
COSI 303

A-PUNKTI MÄRKUS

Saatja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER I)
Saaja:	Nõukogu
Eelmise dok nr:	14881/22
Komisjoni dok nr:	5783/22
Teema:	Euroopa deklaratsioon digiõiguste ja -põhimõtete kohta digikümnendiks – Heakskiitmine

1. Komisjon esitas 26. jaanuaril 2022 ettepaneku „Euroopa deklaratsioon digiõiguste ja -põhimõtete kohta digikümnendiks“ (edaspidi „deklaratsioon“), tuginedes 9. märtsi 2021. aasta teatisele „Digikompass 2030: Euroopa tee digikümnendil“.
2. Komisjoni ettepanekus nähakse ette deklaratsiooni allkirjastamine Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt. See tseremoonia peaks aset leidma 15.–16. detsembril 2022 toimuva Euroopa Ülemkogu kohtumise raames.

3. Alaliste esindajate komitee jõudis oma 23. novembri 2022. aasta koosolekul üksmeelele deklaratsiooni tekstis, nagu see on esitatud dokumendis 14881/22.

4. Eespool toodut arvesse võttes palutakse nõukogul:

- kiita heaks deklaratsiooni tekst, nagu see on esitatud käesoleva märkuse lisas, ning
- volitada eesistujariiki deklaratsioonile nõukogu nimel alla kirjutama.

Euroopa deklaratsioon digiõiguste ja -põhimõtete kohta digikümnendiks

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kuulutavad pidulikult välja järgmise ühisdeklaratsiooni digiõiguste ja -põhimõtete kohta digikümnendiks

Preambul

Arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 sätestatu kohaselt on Euroopa Liit (edaspidi „EL“) väärtuste liit, mis rajaneb inimväärikuse austamisel, vabadusel, demokraatial, võrdsusel, õigusriigil ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamisel. Euroopa Liidu põhiõiguste harta kohaselt rajaneb liit ka inimväärikuse, vabaduse, võrdsuse ja solidaarsuse jagamatutel ja universaalsetel põhiväärtustel. Ühtlasi kinnitatakse hartas õigusi, mis tulenevad eelkõige liikmesriikide ühistest rahvusvahelistest kohustustest.
- (2) Digipööre mõjutab inimelu kõiki aspekte. See pakub märkimisväärsed võimalusi elukvaliteedi parandamise, majanduskasvu ja kestlikkuse jaoks.
- (3) Digipööre toob endaga kaasa ka väljakutseid meie demokraatlikule ühiskonnale, meie majandusele ja üksikisikutele. Digipöörde kiirenemise tõttu on ELil kätte jõudnud aeg sõnastada, kuidas tema väljaspool interneti kohaldatavaid väärtusi ja põhiõigusi tuleks kohaldada digikeskkonnas. Digipööre ei tohiks kaasa tuua õiguste vähenemist. See, mis on ebaseaduslik väljaspool interneti, on seda ka internetis. Käesolev deklaratsioon ei piira nn internetivälist poliitikat, nagu juurdepääs peamistele avalikele teenustele väljaspool interneti.

- (4) Parlament on mitmel korral kutsunud üles kehtestama eetilisi põhimõtteid, millest juhendutaks digipöörde suhtes kohaldatava ELi lähenemisviisi puhul, ning tagama, et täielikult järgitaks selliseid põhiõigusi nagu andmekaitse, õigus eraelu puutumatus, diskrimineerimiskeeld ja sooline võrdõiguslikkus ning selliseid põhimõtteid nagu tarbijakaitse, tehnoloogiline ja võrgu neutraalsus, usaldusväärsus ja kaasamine. Samuti on parlament kutsunud üles jõulisemalt kaitsma kasutajate õigusi digikeskkonnas, samuti töötajate õigusi ja õigust mitte olla kättesaadav¹.
- (5) Tuginedes varasematele algatustele, nagu Tallinna deklaratsioon e-valitsuse kohta ja Berliini deklaratsioon digiühiskonna ja väärtuspõhise digivalitsuse kohta, esitasid liikmesriigid Lissaboni deklaratsioonis „Eesmärgipärane digidemokraatia“ üleskutse luua selline digipöörde mudel, mis tugevdab digitaalset ühtset turu ümber koonduva digitaalset ökosüsteemi inimõhõõdet. Liikmesriigid kutsusid üles looma digipöörde mudeli, mis tagaks, et tehnoloogia aitab reageerida vajadusele kliimameetmeid võtta ja keskkonda kaitsta.
- (6) ELi arusaam digipöördest seab selle keskmesse inimesed, võimestab üksikisikuid ja toetab uuenduslikke ettevõtteid. Otsus digikümneni poliitikaprogrammi 2030 kohta sisaldab nelja tegevussuuna (digioskused, digitaristu ning ettevõtete ja avalike teenuste digiüleminek) konkreetseid digieesmärke. ELi nägemuse kohaselt hõlmab meie ühiskonna ja majanduse digipöõre eelkõige digitaalset suveräänsust avatud moel, põhiõiguste austamist, õigusriiki ja demokraatiat, kaasamist, juurdepääsetavust, võrdsust, kestlikkust, vastupidavust, turvalisust, elukvaliteedi parandamist, teenuste kättesaadavust ning igapäevaste õiguste ja püüdluste austamist. See peaks aitama kaasa dünaamilise, ressursitõhuse ja õiglase majanduse ja ühiskonna kujunemisele ELis.
- (7) Käesolevas deklaratsioonis tuuakse välja ühised poliitilised kavatsused ja kohustused ning tuletatakse meelde digipöörde kontekstis kõige olulisemaid õigusi. Deklaratsioon peaks suunama ka poliitikakujundajaid, kui nad arutavad oma arusaama digipöördest, mille kohaselt seatakse inimesed digipöörde keskmesse, toetatakse solidaarsust ja kaasamist ühenduvuse, digihariduse, -koolituse ja -oskuste, heade ja õiglase töötingimuste ning internetis digitaalsetele avalikele teenustele juurdepääsu tagamise kaudu, rõhutatakse valikuvabaduse olulisust algoritmide ja tehisintellektisüsteemidega kokku puutumise ning õiglase digikeskkonna puhul, soodustatakse digitaalses avalikus ruumis osalemist, suurendatakse digikeskkonnas ohutust, turvalisust ja võimestamist, eelkõige laste ja noorte jaoks, tagades samal ajal eraelu puutumatus ja individuaalse kontrolli andmete üle, ning edendatakse kestlikkust. Käesoleva deklaratsiooni eri peatükid peaksid moodustama tervikliku lähteraamistiku ja neid ei tohiks käsitleda eraldiseisvatena.

¹ 2020/2216(INI); 2020/2018(INL); 2020/2019(INL); 2020/2022(INI); 2020/2012(INL); 2020/2014(INL); 2020/2015(INI); 2020/2017(INI); 2019/2186(INI); 2019/2181(INL); 2022/2266 (INI).

- (8) Käesolev deklaratsioon peaks ühtlasi olema ettevõtjate ja muude asjaomaste isikute jaoks võrdlusaluseks, millest lähtudes arendada ja võtta kasutusele uut tehnoloogiat. Sellega seoses on oluline edendada teadusuuringuid ja innovatsiooni. Erilist tähelepanu tuleks pöörata ka VKEdele ja idufirmadele.
- (9) Veelgi tuleks tugevdada digiühiskonna ja -majanduse demokraatlikku toimimist, pidades sealjuures igati kinni õigusriigi põhimõttest, tõhusatest õiguskaitsevahenditest ja õiguskaitsest. Käesolev deklaratsioon ei mõjuta õiguste kasutamise seaduslikke piire, et viia need kooskõlla muude õiguste kasutamisega, ega avalikes huvides olevaid vajalikke ja proportsionaalseid piiranguid.
- (10) Deklaratsioon põhineb eeskätt ELi esmasel õigusel, eelkõige Euroopa Liidu lepingul, Euroopa Liidu toimimise lepingul, Euroopa Liidu põhiõiguste hartal, aga ka teisestel õigusaktidel ja Euroopa Liidu Kohtu praktilal. Samuti tugineb deklaratsioon Euroopa sotsiaalõiguste sambale ja täiendab seda. Tegemist on deklaratiivse dokumendiga ja seega ei mõjuta see iseenesest õigusnormide sisu ega nende kohaldamist.
- (11) EL peaks tutvustama deklaratsiooni oma suhetes teiste rahvusvaheliste organisatsioonide ja kolmandate riikidega, muu hulgas võttes neid õigusi ja põhimõtteid arvesse oma kaubandussuhetes, et need põhimõtted suunaksid ka rahvusvahelisi partnereid kujundama digipööret sellises suunas, et selle keskmes oleksid kogu maailmas inimesed ja nende universaalsed inimõigused. Deklaratsioonist tuleks eelkõige lähtuda rahvusvahelistes organisatsioonides võetavate meetmete puhul, nagu kestliku arengu tegevuskava 2030 elluviimine, samuti paljusid sidusrühmi hõlmav lähenemisviis interneti haldamisele.
- (12) Deklaratsiooni tutvustamine ja rakendamine on ELi ja liikmesriikide ühine poliitiline kohustus ja vastutus nende vastava pädevuse piires ja täielikus kooskõlas ELi õigusega. Komisjon annab parlamendile ja nõukogule tehtud edusammudest korrapäraselt aru. Liikmesriigid ja komisjon peaksid käesolevas deklaratsioonis ette nähtud digipõhimõtteid ja -õigusi arvesse võtma, kui nad teevad koostööd digikümneni poliitikaprogrammi 2030 käsitlevas otsuses sätestatud üldeesmärkide saavutamiseks.

Deklaratsioon digiõiguste ja -põhimõtete kohta digikümnendiks

Meie eesmärk on edendada digipööret euroopalikul viisil nii, et selle keskmes on inimene, tuginedes Euroopa väärtustele ja ELi põhiõigustele, kinnitades taas universaalseid inimõigusi ning tuues kasu kõigile üksikisikutele, ettevõtjatele ja ühiskonnale tervikuna.

Seepärast deklareerime järgmist:

I peatükk. Digipöörde inimkesksus

1. Euroopa Liidus on digipöörde keskmes inimesed. Tehnoloogia peaks teenima kõiki ELis elavaid inimesi ja neile kasu tooma ning võimestama neid pürgima oma sihtide poole igati turvalises keskkonnas, kus austatakse nende põhiõigusi.

Me lubame:

- a) tugevdada kõigile kasu toova ja kõigi ELis elavate inimeste elu parandava digipöörde demokraatlikku raamistikku;
- b) võtta vajalikud meetmed, et tagada ELi õiguses tunnustatud ELi väärtuste ja üksikisiku õiguste austamine nii internetis kui ka sellest väljaspool;
- c) toetada kõigi, nii avalik-õiguslike kui ka eraõiguslike osalejate vastutustundlikku ja hoolsat tegutsemist digikeskkonnas ning selle tagada;
- d) propageerida kirjeldatud arusaama digipöördest aktiivselt ka oma rahvusvahelistes suhetes.

II peatükk. Solidaarsus ja kaasamine

2. Tehnoloogiat tuleks kasutada inimeste liitmiseks, mitte nende vahel lõhede tekitamiseks. Digipööre peaks aitama kaasa õiglase ja kaasava ühiskonna ja majanduse kujunemisele ELis.

Me lubame:

- a) kindlustada, et tehnoloogiliste lahenduste väljatöötamisel, arendamisel, kasutuselevõtmisel ja kasutamisel austatakse põhiõigusi, võimaldatakse nende kasutamist ning soodustatakse solidaarsust ja kaasamist;
- b) sellist digipööret, kus kedagi ei jäeta kõrvale. Digipööre peaks tooma kõigile kasu, aitama saavutada soolist tasakaalu ning sellesse tuleks kindlasti kaasata eakad, maapiirkondades elavad inimesed, puuetega ja tõrjutud inimesed, haavatavad ja häälõiguseta inimesed ning need, kes tegutsevad nende inimeste nimel. Ühtlasi peaks see edendama kultuurilist ja keelelist mitmekesisust;
- c) töötada välja piisavad raamistikud, et kõik digipöördest kasu saavad turuosalistes täidaksid oma sotsiaalseid kohustusi ning annaksid õiglase ja proportsionaalse panuse avalike hüvede, teenuste ja taristu kuludesse, nii et sellest oleks kasu kõigile ELis elavatele inimestele.

Ühenduvus

3. ELis peaks kõigil olema igal pool juurdepääs taskukohasele ja kiirele digiühendusele.

Me lubame:

- a) tagada igal pool ELis kõigile, sealhulgas madala sissetulekuga inimestele juurdepääsu kvaliteetsele ühendusele ja sealjuures kättesaadava internetiühendusele;
- b) kaitsta ja edendada neutraalset ja avatud interneti, kus sisu, teenuseid ja rakendusi ei blokeerita ega halvendata põhjendamatult.

Digiharidus, -koolitus ja -oskused

4. Igaühel on õigus haridusele, koolitusele ja elukestvatele õppele ning igaühel peaks olema võimalus omandada kõik alg- ja edasijõudnute taseme digioskused.

Me lubame:

- a) edendada kvaliteetset digiharidust ja -koolitust, sealhulgas eesmärgiga kaotada sooline digilõhe;
- b) toetada tööd, mis võimaldab kõigil õppijatel ja õpetajatel omandada ja jagada vajalikke digioskusi ja -pädevusi, sealhulgas meediapädevus ja kriitiline mõtlemine, et aktiivselt osaleda majanduses, ühiskonnas ja demokraatlikes protsessides;
- c) propageerida ja toetada tööd, mida tehakse, et kõigil haridus- ja koolitusasutustel oleks digitaalne ühenduvus, taristu ja töövahendid;
- d) anda igaühele võimaluse kohaneda töö digitaliseerimisest tingitud muutustega läbi oskuste täiendamise ja ümberõppe.

Head ja õiglasel töötingimused

5. Igaühel on õigus töötada heades, õiglastes, tervislikes ja ohututes tingimustes ning olla digikeskkonnas sama asjakohaselt kaitstud kui füüsilises töökohas, olenemata sellest, milline on inimese tööalane staatus, töötamise viis või kestus.
6. Ametiühingutel ja tööandjate organisatsioonidel on digipöördes oluline roll, eelkõige heade ja õiglaste töötingimuste määratlemisel, sealhulgas seoses digivahendite kasutamisega töökohal.

Me lubame:

- a) tagada, et igaühel on võimalik mitte olla kättesaadav ning kasutada digikeskkonnas töö- ja eraelu tasakaalu kaitsemeetmeid;
- b) tagada, et digivahendid ei sea töökeskkonnas mingil viisil ohtu töötajate füüsilist ja vaimset tervist;
- c) tagada, et digikeskkonnas austatakse töötajate põhiõigusi, sealhulgas õigus eraelu puutumatusle ja ühinemisõigus, kollektiivlääbirääkimiste ja kollektiivse tegutsemise õigus ning kaitse ebaseadusliku ja põhjendamatu jälgimise eest;
- d) tagada, et tehisintellekti kasutamine töökohal on läbipaistev ja et selle kasutamisel järgitakse riskipõhist lähenemisviisi ning et ohutu ja tervisliku töökeskkonna säilitamiseks võetakse vastavaid ennetusmeetmeid;
- e) tagada eelkõige, et töötajaid mõjutavad olulised otsused tehakse inimjärelvalve all ning et töötajaid teavitatakse üldiselt sellest, kui nad puutuvad kokku tehisintellektisüsteemidega.

Digitalsed avalikud teenused internetis

7. Igaühel peaks ELis olema internetis juurdepääs peamistele avalikele teenustele. Kellelki ei tohi nõuda, et ta esitaks digitaalsetele avalikele teenustele juurdepääsuks ja nende kasutamiseks andmeid sagedamini kui vajalik.

Me lubame:

- a) tagada, et ELis elavatele inimestele pakutakse võimalust kasutada juurdepääsetavat, vabatahtlikku, turvalist ja usaldusväärset digiidentiteeti, mis annab juurdepääsu mitmesugustele internetipõhistele teenustele;
- b) tagada laialdase juurdepääsu avaliku sektori teabele ja selle taaskasutamise;
- c) hõlbustada ja toetada kogu ELis sujuvat, turvalist ja koostalitlusvõimelist juurdepääsu digitaalsetele avalikele teenustele, mis on kavandatud vastama tõhusalt inimeste vajadustele, sealhulgas ja eelkõige digitaalsetele tervishoiu- ja hoolekandeteenustele ning eeskätt juurdepääsu elektroonilistele ravidokumentidele.

III peatükk. Valikuvabadus

Kokkupuude algoritmide ja tehisintellektisüsteemidega

8. Tehisintellekt peaks olema inimeste jaoks vahend, mille lõppeedmärk on suurendada nende heaolu.
9. Igaühel peaks olema õigus kasutada algoritmipõhiste ja tehisintellektisüsteemide eeliseid, sealhulgas teha oma teadlikke valikuid digikeskkonnas, olles samas kaitstud riskide ja kahju eest, mis ähvardavad inimese tervist, ohutust ja põhiõigusi.

Me lubame:

- a) edendada inimkeskseid, usaldusväärseid ja eetilisi tehisintellektisüsteeme kogu nende arendamise, kasutuselevõtu ja kasutamise ajal kooskõlas ELi väärtustega;
- b) tagada algoritmide ja tehisintellekti kasutamise piisava läbipaistvuse taseme ja selle, et inimesed saavad neid kasutada ja inimesi on teavitatud, kui nad nendega kokku puutuvad;
- c) tagada, et algoritmipõhised süsteemid tuginevad asjakohastele andmetikele, et hoida ära diskrimineerimist ja võimaldada inimjärelvalvet kõikide tulemuste üle, mis inimeste ohutust ja põhiõigusi mõjutavad;
- d) tagada, et tehnoloogiat, nagu tehisintellekt, ei kasutata inimeste valikute ette ennustamiseks näiteks sellistes valdkondades nagu tervishoid, haridus, tööhõive ja eraelu;
- e) näha ette turvameetmed ja võtta asjakohaseid meetmeid, sealhulgas edendada usaldusväärseid standardeid, mis tagaksid, et tehisintellekti- ja digisüsteemid on alati ohutud ning et nende kasutamisel austatakse igati põhiõigusi;
- f) võtta meetmeid, et tagada tehisintellekti alaste teadusuuringute vastavus kõrgeimatele eetikastandarditele ja asjakohasele ELi õigusele.

Õiglane digikeskkond

10. Igaühel peaks olema võimalik objektiivse, läbipaistva, hõlpsasti kättesaadava ja usaldusväärse teabe põhjal realselt ja vabalt valida, milliseid internetipõhiseid teenuseid ta kasutab.
11. Igaühel peaks olema võimalus digikeskkonnas õiglastel tingimustel konkureerida ja innovatsiooniga tegeleda. See peaks tooma kasu ka ettevõtjatele, sealhulgas VKEdele.

Me lubame:

- a) tagada ausal konkurentsil põhineva ohutu ja turvalise internetikeskkonna, kus põhiõigused on kaitstud, kasutajate õigused ja tarbijakaitse digitaalsel ühtsel turul on tagatud ning platvormide, eeskätt suurettevõtete ja pääsuvalitsejate kohustused on hästi kindlaks määratud;
- b) edendada koostalitlusvõimet, läbipaistvust, avatud tehnoloogiat ja standardeid, et veelgi suurendada usaldust tehnoloogia vastu ning tarbijate võimet teha autonoomseid ja teadlikke valikuid.

IV peatükk. Digitaalses avalikus ruumis osalemine

12. Igaühel peaks olema juurdepääs usaldusväärsele, mitmekesisele ja mitmekeelsele digikeskkonnale. Juurdepääs mitmekesisele sisule edendab pluralistlikku avalikku mõttevahetust ja tõhusat mittediskrimineerivat osalemist demokraatias.
13. Igaühel on digikeskkonnas õigus väljendus- ja teabevabadusele ning kogunemis- ja ühinemisvabadusele.
14. Igaühel peaks olema võimalik pääseda juurde teabele selle kohta, kes on tema kasutatavate meediateenuste omanik või kes neid teenuseid kontrollib.
15. Digiplatvormid, eelkõige väga suured digiplatvormid peaksid toetama vaba demokraatlikku arvamuste vahetust internetis. Arvestades väga suurte digiplatvormide pakutavate teenuste rolli avaliku arvamuse ja arutelu kujundamisel, peaksid nad leevendama riske, mis tulenevad nende teenuste toimimisest ja kasutamisest, sealhulgas seoses väärinformatsiooni- ja desinformatsioonikampaaniatega, ning kaitsma väljendusvabadust.

Me lubame:

- a) jätkata internetis kõigi põhiõiguste, eeskätt väljendus- ja teabevabaduse, sealhulgas meediavabaduse ja pluralismi kaitsmist;
- b) toetada digitehnoloogia arendamist ja parimat kasutamist, et suurendada inimeste kaasatust ja osalemist demokraatias;
- c) võtta igasuguse ebaseadusliku veebisisu vastu võitlemiseks proportsionaalseid meetmeid, austades sealjuures täielikult põhiõigusi, muu hulgas õigust väljendus- ja teabevabadusele, ning kehtestamata üldisi jälgimiskohustusi või tsensuuri;
- d) luua digikeskkonna, kus inimesed on kaitstud desinformatsiooni ja info manipuleerimise ning muu kahjuliku sisu eest, kaasa arvatud ahistamise ja soolise vägivalla eest;
- e) toetada tõhusat juurdepääsu digitaalsele sisule, mis kajastab ELi kultuurilist ja keelelist mitmekesisust;
- f) anda üksikisikutele võimaluse teha vabu konkreetseid valikuid ning piirata haavatavuste ja eelarvamuste ärakasutamist, eelkõige suunatud reklaami kaudu.

V peatükk. Ohutus, turvalisus ja võimestamine

Kaitstud, ohutu ja turvaline digikeskkond

16. Igaühel peaks olema juurdepääs digitehnoloogiale, -toodetele ja -teenustele, mis on sisseprojekteeritud ohutud, turvalised ja privaatsust kaitsvad, mille tulemuseks on töödeldava teabe kõrge konfidentsiaalsuse, tervikluse, kättesaadavuse ja autentsuse tase.

Me lubame:

- a) võtta täiendavaid meetmeid, et edendada toodete jälgitavust ja tagada, et digitaalsel ühtsel turul pakutakse ainult ohutuid ja ELi õigusaktidele vastavaid tooteid;
- b) kaitsta inimeste, ettevõtete ja avalike institutsioonide huve küberturvalisuse ohtude ja küberkuritegevuse, sealhulgas andmetega seotud rikkumiste ja identiteedivarguse või identiteediga manipuleerimise eest. See hõlmab küberturvalisuse nõudeid ühtsele turule lastud ühendatud toodetele;
- c) astuda ELis vastu neile, kes püüavad internetis õõnestada turvalisust ja digikeskkonna usaldusväärsust või kes propageerivad digivahendite abil vägivalda ja vihkamist, ning võtta nad vastutusele.

Privaatsus ja üksikisiku kontroll andmete üle

17. Igaühel on õigus eraelu puutumatusle ja isikuandmete kaitsele. Viimati nimetatud õigus tähendab muu hulgas üksikisikute kontrolli selle üle, kuidas nende isikuandmeid kasutatakse ja kellega neid jagatakse.
18. Igaühel on õigus oma suhtluse ja elektroonilistes seadmetes sisalduva teabe konfidentsiaalsusele ning sellele, et teda internetis ebaseaduslikult ei jälgitaks, ebaseaduslikult ja ulatuslikult ei jälitataks ega pealt kuulataks.
19. Igaüks peaks saama kindlaks määrata oma digipärandi ja otsustada, mis saab tema isiklikest kontodest ja tema kohta käivast teabest pärast tema surma.

Me lubame:

- a) tagada, et igaühel on tõhus kontroll oma isikuandmete ja isikustamata andmete üle kooskõlas ELi andmekaitse normide ja asjakohase ELi õigusega;
- b) tagada tulemuslikult üksikisikutele võimaluse hõlpsasti liigutada oma isikuandmed ja isikustamata andmeid eri digiteenuste vahel kooskõlas andmete ülekandmise õigusega;
- c) kaitsta tõhusalt suhtlust nii, et kolmandad isikud sellele loata juurde ei pääse;
- d) keelata ebaseadusliku tuvastamise ja tegevusandmete ebaseadusliku säilitamise.

Laste ja noorte kaitsmine ja võimestamine digikeskkonnas

20. Lapsed ja noored peaksid saama teha digikeskkonnas turvalisi ja teadlikke valikuid ning väljendada oma loominguilistust.
21. Eakohased materjalid ja teenused peaksid parandama laste ja noorte kogemusi, heaolu ning osalemist digikeskkonnas.
22. Erilist tähelepanu tuleks pöörata laste ja noorte õigusele olla kaitstud kõigi kuritegude eest, mille toimepanemiseks või millele kaasa aitamiseks kasutatakse digitehnoloogiat.

Me lubame:

- a) pakkuda kõigile lastele ja noortele võimalust omandada vajalikud oskused ja pädevused, sealhulgas meediapädevus ja kriitiline mõtlemine, et tegutseda ja osaleda digikeskkonnas aktiivselt ja turvaliselt ning teha seal teadlikke valikuid;
- b) edendada laste ja noorte positiivseid kogemusi eakohases ja ohutus digikeskkonnas;
- c) kaitsta kõiki lapsi ja noori internetis kahjuliku ja ebaseadusliku sisu, ärakasutamise, manipuleerimise ja kuritarvitamise eest ning hoida ära digitaalse ruumi kasutamine kuritegude toimepanemiseks või nendele kaasa aitamiseks;
- d) kaitsta kõiki lapsi ja noori eelkõige kommertseesmärkidel toimuva ebaseadusliku jälitamise, profiilialüüsi ja sisu suunamise eest;
- e) kaasata lapsed ja noored neid puudutava digipoliitika väljatöötamisse.

VI peatükk. Kestlikkus

23. Et hoida ära keskkonna olulist kahjustamist ja edendada ringmajandust, tuleks digitooted ja -teenused projekteerida, toota, neid kasutada, parandada, ringlusse võtta ja kasutuselt kõrvaldada sellisel viisil, mis leevendab nende negatiivset mõju keskkonnale ja ühiskonnale ning ennetab enneaegset iganemist.
24. Igaühel peaks olema juurdepääs täpsele ja kergesti mõistetavale teabele digitoodete ja -teenuste keskkonnamõju ja energiakulu ning nende parandatavuse ja eluea kohta, et nad saaksid teha vastutustundlikke valikuid.

Me lubame:

- a) toetada sellise kestliku digitehnoloogia arendamist ja kasutamist, mille negatiivne mõju keskkonnale ja ühiskonnale on minimaalne;
- b) stimuleerida kestlikke tarbijavalikuid ja ärimudeleid ning soodustada kestlikku ja vastutustundlikku ettevõtluskäitumist digitoodete ja -teenuste kõikides ülemaailmses väärtusahelates, sealhulgas eesmärgiga võidelda sunniviisilise töö vastu;
- c) edendada keskkonda ja kliimat positiivselt mõjutava uuendusliku digitehnoloogia arendamist, kasutuselevõttu ja aktiivset kasutamist, et kiirendada roheüleminekut;
- d) propageerida digitoodete ja -teenuste kestlikkusstandardeid ja -määrgiseid.